

ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANĚ

Základní škola a Mateřská škola, Černý Důl, okres Trutnov

<http://zscernydul.webnode.cz/>

Základní škola

Obsah:

1. Úvod
2. Školní preventivní tým
3. Zmapování situace ve škole a motivování pedagogů ke změně situace
4. Prevence ve výuce
5. Další kroky školy v prevenci šikanování
6. Ochranný režim
7. Spolupráce s rodiči
8. Školní poradenské služby
9. Vztahy s okolními školami
10. Evaluace
11. Postup při řešení šikany
 - A) situace, které zvládne škola sama – počáteční šikana
 - B) situace, kdy potřebuje škola pomoc zvenku – pokročilá šikana

1. Úvod

Školní program proti šikaně je určen pedagogickým pracovníkům, nepedagogickým pracovníkům, rodičům a žákům školy. Slouží k vytváření bezpečného a zdravého prostředí ve škole, je především zaměřen na prevenci šikany všeho druhu. Metodik prevence ve spolupráci s třídními učiteli a vyučujícími by měli odhalovat zárodečné a počáteční podoby šikany, zamezit negativním jevům chování. Při pokročilých projevech šikany probíhá spolupráce školy s odborníky ze specializovaných pracovišť, institucí.

Škola je povinna řešit šikanu ve škole a na akcích pořádaných školou, mimo školu je to věc policie a rodičů.

Metodická východiska:

- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č. j. 24 246/2008 – 6
- Metodický pokyn k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízení č. j. 20 006/2007 – 51

Šikana je:

Šikanou označujeme situaci, kdy jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně, ubližuje druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci, pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili a nevšímalí si tě aj. Později se toto obtěžování stupňuje a zdokonaluje. Nastupuje fyzické násilí (bití, krádeže, poškozování věcí). Šikanování je vážná věc a v řadě případů bývá i trestným činem.

Co není šikana?

Jednorázová rvačka, nevhodný vtip nebo konflikt. Vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor.

Rozdíl šikana X škádlení ?

Jestliže svého kamaráda škádlim, očekávám, že to bude legrace nejen pro mě, ale i pro něj. Když vidím, že to jako legraci nebere, že ho to zranilo, pak je mi to líto a omluvím se. U šikany je to obráceně. Tam jde agresorovi o to, aby druhému ublížil, aby ho zranil. A má z toho radost. Nejen, že se neomluví, ale opakuje to.

!!! Když někdo někoho škádlí a ten mu jasně řekne, aby toho nechal, musí to respektovat. Jinak by to bylo porušování práva druhého člověka !!!

S rozvojem nových technologií se objevuje a rozvíjí nový druh šikany – kyberšikana.

Kyberšikana

- *Hanlivé a urážlivé zprávy zasílané prostřednictvím SMS, MMS nebo internetu*
- *Zesměšňující nebo ponižující obrázky či videa posílané e-mailem nebo vyvěšené na webové stránce*
- *Webové stránky, blogy s cílem někoho zesměšnit*
- *Zesměšňování, vydírání, zastrasování, ubližování, ohrožování a obtěžování prostřednictvím komunitních sítí*
- *Zneužití identity oběti rozesláním obtěžujících a urážlivých zpráv pod jejím jménem*

Jak poznat šikanované dítě?

- žák se o přestávkách zdržuje stranou od ostatních, nemá kamarády
- o přestávkách vyhledává blízkost učitelů nebo odchází ze třídy a vrací se na hodinu s učitelem
- jeho prospěch se nevysvětlitelně zhoršuje, nesoustředí se na učení
- je nejistý, když má mluvit před třídou
- má často poškozené nebo rozházené věci, často se mu věci „záhadně“ ztrácí ve třídě, v šatně
- při týmových sportech bývá volen mezi posledními
- působí smutně, stísněně
- zvýšená nemocnost, pozdní příchody
- odřeniny, modřiny – nedokáže uspokojivě vysvětlit

Škola má povinnost v souladu s ustanovením § 29 zák. 561/2004 Sb., školského zákona zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů.

2. Školní preventivní tým (ŠPT)

Školní preventivní tým je určen k řešení aktuálních problémů, úzké spolupráci a k prosazování Školního preventivního programu a Programu proti šikanování. Členy ŠPT jsou ředitel školy (zároveň školní metodik prevence) a třídní učitel. ŠPT lze aktuálně doplnit či přeskupit podle situace.

3. Zmapování situace ve škole a motivování pedagogů ke změně situace

Zmapování situace ve škole je důležité pro motivování pedagogů. Na začátku školního roku probíhají adaptační dny, během kterých žáci hodnotí vztahy se spolužáky. Třídní učitelé mapují situaci prostřednictvím her, malování apod.

4. Prevence ve výuce

Prevence šikany je naplňována napříč školním vzdělávacím programem. Na prvním stupni pracují třídní učitelky se vztahy ve třídě průběžně. K posílení pozitivních vztahů také napomáhá vstup ŠMP do jednotlivých tříd v rámci specifické prevence a realizace preventivních programů okresního metodika prevence. Vztahy mezi žáky sleduje i vychovatelka ve školní družině, během roku zařazuje témata týkající se vztahů mezi žáky.

5. Další kroky naší školy v prevenci šikanování

- programy městské policie nebo policie ČR, hasiči
- divadelní a jiná kulturní představení
- výstavy, prožitkové programy, přednášky
- sportovní soutěže
- mimoškolní zájmové útvary
- seznámení pedagogů se systémem školy pro oznamování a vyšetřování šikanování, vedení evidence případů
- spolupráce s okresním metodikem prevence a PPP Trutnov
- spolupráce s rodiči
- ve školním řádu jasně stanovená pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení
- aktivní zapojení i nepedagogických pracovníků do prevence šikanování

6. Ochranný režim

- školní řád (viz školní řád)

- dozory učitelů o přestávkách v prostorách školy

Všechny přestávky mezi jednotlivými vyučovacími hodinami jsou pod pedagogickým dozorem. Před zahájením vyučování je zabezpečen dozor nad žáky i v šatnách. Přestávky tráví žáci ve třídách nebo na chodbách. Podle počasí je možnost využití venkovní zahrady. Čas v době oběda, před odpoledním vyučováním tráví žáci opět pod dozorem vychovatelky. Při odpoledním vyučování zajišťují dozory vyučující.

7. Spolupráce s rodiči

Seznámení rodičů s aktivitami školy probíhá prostřednictvím třídních schůzek. Je-li potřeba, dochází k individuálnímu setkání s rodiči. Každý pedagog se snaží prohloubit spolupráci s rodiči. Pro rodiče, veřejnost se připravují vánoční trhy, probíhají dny otevřených dveří pro budoucí první třídy, v červnu informativní schůzka pro rodiče budoucích prvňáků. Rodiče mohou využívat stránky školy <http://zscernydul.webnode.cz/>

8. Školní poradenské služby

Na škole působí metodik prevence, výchovný poradce. Poskytují prevenci šikany, vyšetřování a práci s žáky. Poskytují také poradenské služby pro rodiče, žáky, učitele a mohou na základě zadání zprostředkovat kontakty a spolupráci se specializovanými pracovišti.

9. Vztahy s okolními školami

- průběžná komunikace s okolními školami

- vzájemné informování o možnostech spolupráce

- u žáků přicházejících z jiných škol respektování přání rodičů a zařazení dětí do konkrétních kolektivů

- předškoláci z mateřských škol navštěvují 1. ročníky v době po zápisu

10. Evaluace

Jedná se o posouzení tohoto programu proti šikanování. Toto posouzení je prováděno pedagogy každé čtvrtletí na pedagogické poradě. Diskutujeme o problémech a situacích, které proběhly, jak jsme je řešili. Společně hodnotíme efektivitu jednotlivých rozhodnutí. Ukáže-li se řešení málo účinné, snažíme se najít další alternativu ke zkvalitnění vztahů žáků v kolektivu.

11. Společný postup při řešení šikany

Krizový plán –A) pro situace, které zvládne škola sama – počáteční šikana

B) pro situace, kdy potřebuje škola pomoc zvenku a je nutná její součinnost s jinými zařízeními a policií – pokročilá šikana

A. Počáteční šikana – škola řeší sama

Sejde se školní preventivní tým. Promyslí technické možnosti a načasuje strategii vyšetřování. Připraví se na šetření a domluví se na konkrétní době, kdy začnou s vyšetřováním. Postupují tak, aby během jednoho dne došli k závěru. Šetření by mělo probíhat nenápadně, aby o něm žáci nevěděli. Žáci, se kterými bude proveden rozhovor, se nesmí vrátit zpět do třídy do doby, než budou všichni vyslechnuti.

Postup šetření:

1. Rozhovory

Rozhovory probíhají bez přítomnosti zákonného zástupce. Výpovědi musí být důkladně zapsány, dotýčný se podepíše.

1) rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi

2) Nalezení vhodných svědků, nejslabších článků nespolupracujících svědků

3) Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoliv konfrontace obětí a agresorů)

4) zajištění ochrany obětem

5) rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

ŠPT musí nalézt odpovědi na následující otázky:

- Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí?
- Kdo je agresorem, kolik jich je? Kdo je iniciátor, kdo je aktivní účastník šikanování a kdo je obětí i agresorem?
- Co, kdy, kde a jak dělali agresoři konkrétním obětem?
- K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?
- Jak dlouho šikanování trvá?

2. Vyhodnocení situace

ŠPT zhodnotí výsledky šetření, domluví se realizaci vhodné metody:

- usmíření
- výchovné opatření – ŠPT podá návrh na výchovné opatření.
 - Proběhne pohovor s žákem a ještě týž den vyrozumí zákonné zástupce oběti a agresora a pozve je do školy.
 - Výchovná komise s agresorem a jeho rodiči.

3. Výchovná komise

V rámci společného setkání ŠPT, žáka – agresora a jeho rodičů se rozhoduje o výchovných opatřeních.

Doporučená osnova:

- Seznámení rodičů s problémem
- Vyjádření jednotlivých členů ŠPT
- Vyjádření žáka
- Vyjádření rodičů
- Rozhodování komise za zavřenými dveřmi
- Seznámení rodičů žáka se závěrem komise
-

Pokud je více agresorů, setkání probíhá odděleně. Rodiče s problémem seznamuje ten, kdo případ šetřil a má všechny potřebné poznatky k dispozici. Nesmí prozradit, odkud informace získal. Může případně hovořit o tom, že bylo provedeno důkladné šetření, které zahrnovalo větší počet žáků.

4. Rozhovor s rodiči oběti

ŠPT se domluví s rodiči oběti na setkání, není nutné týž den. Informuje o zjištěních a závěrech školy a domluví se na dalších opatřeních. Třídní učitel nebo ŠMP by se měl s obětí domluvit na osobním setkání v rozumném intervalu a tím situaci sledovat.

5. Oznámení a potrestání agresorů před celou třídou

Nezbytnou součástí je informování žáků celé třídy o závěru výchovné komise. Může proběhnout následující den. Úkolem pedagoga je přesvědčit žáky, že pracovníci školy dokážou spolehlivě zajistit ochranu slabých před silnými a respektování kázeňských norem školy. Po vyšetření a potrestání viníků je potřeba pracovat s celou třídou. Probíhají intervenční programy ve spolupráci ŠMP a třídního učitele. Šikana je problém trvalý, a proto je třeba s ní tak zacházet. Nejlepší prevencí je budovat trvale a systematicky kamarádské a bezpečné vztahy v celé třídě.

B. Situace, kdy potřebuje škola pomoc zvenku.

Jedná se o výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování, jež vyžaduje následující postup:

1. Rozhovory

- 1) překonání šoku pedagoga a bezprostřední záchrana oběti
- 2) zalarmovat další pedagogy a domluvit se s nimi o spolupráci při vyšetřování, informovat vedení školy
- 3) zabránit domluvě na křivé skupinové výpovědi – rozdělení agresorů
- 4) pomoc a podpora oběti (přivolání lékaře)
- 5) ohlásit celou věc na policii, informace rodičům
- 6) ŠMP začne s vyšetřováním, opírají se o strategii uvedenou v bodě A

Při řešení případů této šikany lze spolupracovat s těmito institucemi:

- V resortu školství – PPP Trutnov, Semily
- V resortu zdravotnictví – s pediatry (v případě krize voláme záchrannou službu), s odbornými lékaři, dětskými psychology – Vrchlabí, při PPP Trutnov, Semily
- V resortu sociální péče – OSPOD Vrchlabí – MÚ Vrchlabí
- Policie ČR

2. Výchovná komise

V rámci společného setkání ŠPT, žáka – agresora a jeho rodičů se rozhoduje o výchovných opatřeních.

Doporučená osnova:

- Seznámení rodičů s problémem
- Vyjádření jednotlivých členů ŠPT
- Vyjádření žáka
- Vyjádření rodičů
- Rozhodování komise za zavřenými dveřmi
- Seznámení rodičů žáka se závěrem komise
-

Pokud je více agresorů, setkání probíhá odděleně. Rodiče s problémem seznamuje ten, kdo případ šetřil a má všechny potřebné poznatky k dispozici. Nesmí prozradit, odkud informace získal. Může případně hovořit o tom, že bylo provedeno důkladné šetření, které zahrnovalo větší počet žáků.

4. Rozhovor s rodiči oběti

ŠPT se domluví s rodiči oběti na setkání, není nutné týž den. Informuje o zjištěních a závěrech školy a domluví se na dalších opatřeních. Třídní učitel nebo ŠMP by se měl s obětí domluvit na osobním setkání v rozumném intervalu a tím situaci sledovat.

5. Oznámení a potrestání agresorů před celou třídou

Nezbytnou součástí je informování žáků celé třídy o závěru výchovné komise. Může proběhnout následující den. Úkolem pedagoga je přesvědčit žáky, že pracovníci školy dokážou spolehlivě zajistit ochranu slabých před silnými a respektování kázeňských norem školy. Po vyšetření a potrestání viníků je potřeba pracovat s celou třídou. Probíhají intervenční programy ve spolupráci ŠMP a třídního učitele. Šikana je problém trvalý, a proto je třeba s ní tak zacházet. Nejlepší prevencí je budovat trvale a systematicky kamarádské a bezpečné vztahy v celé třídě.

6. Léčba

- změna konstelace skupiny
- pomoc z venčí